

ПОДАТКОВИЙ РЕЗЕРВНИЙ ФОНД ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

TAX RESERVE FUND AS A TOOL FOR ENSURING THE TAX SECURITY OF THE STATE IN CONDITIONS OF MARTIAL LAW

У статті обґрунтовано доцільність впровадження податкового резервного фонду як інструменту забезпечення податкової безпеки держави в умовах воєнного стану. Визначено функціональні компоненти податкової безпеки, акцентовано увагу на основних ризиках для податкової системи в умовах воєнного стану. Запропоновано модель функціонування податкового резервного фонду на основі секторальної прогресії, індикативного регулювання та прозорості. Обґрунтовано необхідність запровадження механізмів внутрішньої фіскальної компенсації без зростання загального податкового тиску. Проаналізовано міжнародний досвід використання стабілізаційних податкових механізмів. Зроблено висновок про перспективність використання податкового контрбалансу як адаптивного інструменту податкової політики в кризових умовах.

Ключові слова: податкова безпека, податкова політика, воєнний стан, податкові ризики, податковий резервний фонд, податковий контрбаланс, стабілізаційні механізми.

The article is devoted to the theoretical substantiation and practical conceptualization of the Tax Reserve Fund as a special instrument for enhancing tax security under martial law. The relevance of the topic is determined by the urgent need to strengthen the fiscal sustainability of the state during times of war, when traditional mechanisms of tax regulation become ineffective due to economic disruptions, destruction of infrastructure, and intensified social burdens. The aim of the research is to identify the functional place, purpose, and design parameters of a flexible fiscal tool capable of responding to asymmetric shocks and ensuring internal budgetary compensation without increasing macroeconomic pressure. The methodological framework is based on systems analysis, comparative institutional assessment, and logical modeling. The study applies analytical and synthetic methods to examine the internal structure of tax security, while simulation tools are used to outline the logic of redistribution of tax burdens among economic sectors with varying levels of resilience. The approach also includes principles of dynamic regulation and indicative adjustment, enabling periodic recalibration of tax obligations depending on sectoral performance indicators. As a result of the research, a conceptual model of the Tax Reserve Fund is developed. This model is grounded on progressive sectoral taxation, real-time fiscal indicators, and transparency of resource allocation. The Fund is designed to temporarily increase the fiscal contribution of economically stable industries to support vulnerable sectors and regions. The proposed mechanism is characterized by adaptability, institutional integration, and the potential to become a permanent component of the national tax system during future crises. The study outlines the internal risks to tax security and proposes an original way of counterbalancing them through automatic redistribution without creating new fiscal pressure on the economy as a whole. The practical value of the article lies in its offering of a feasible fiscal tool tailored to crisis conditions, which ensures continuity of budget revenues, supports institutional resilience, and contributes to the economic stability of the state during wartime. The Tax Reserve Fund can serve as a foundation for policy decisions aimed at building a more responsive and balanced tax system capable of maintaining national stability in the face of systemic disruptions.

Key words: tax security, tax policy, martial law, tax risks, tax reserve fund, tax counterbalance, stabilization mechanisms.

УДК 336.22:351.72(477):355.02

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.18-14>

Таращенко В.А.¹

к.е.н., доцент, докторант,
Державний податковий університет

Tarashchenko Volodymyr
State Tax University

Постановка проблеми. Забезпечення податкової безпеки держави в умовах воєнного стану набуває особливої актуальності. З одного боку, знижується податкоспроможність економіки внаслідок пошкодження інфраструктури, скорочення обсягів виробництва, втрати ринків збуту. З іншого – зростають потреби у стабільному бюджетному фінансуванні ключових секторів: оборонного, медичного, гуманітарного, а також у підтримці внутрішньо переміщених осіб та постраждалих територій.

Наявні механізми податкового регулювання не завжди відповідають викликам часу, адже не передбачають інструментів гнучкої адаптації податкового навантаження залежно від економічної стійкості окремих галузей. У результаті порушується внутрішній баланс податкової системи,

що негативно позначається на рівні податкової безпеки — як здатності держави ефективно адмініструвати податки, формувати доходи бюджету та утримувати фінансову стабільність.

У воєнний період важливо не лише акумулювати доходи до бюджету, а й забезпечити прозорий і обґрунтований перерозподіл податкового навантаження. Для цього необхідно запроваджувати нові підходи, що враховують реальні фінансові можливості бізнесу та економічну доцільність. Одним із таких інструментів може стати податковий резервний фонд – спеціальний механізм фіскальної компенсації, який дозволяє тимчасово підвищити податкове навантаження для стабільних секторів з метою підтримки вразливих.

Проблема полягає в тому, що податкова система України на сьогодні не має нормативно

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4873-982X>

закріплених інструментів, які б поєднували функцію фіскального регулювання з функцією забезпечення податкової безпеки в умовах надзвичайної ситуації. Це потребує наукового осмислення, обґрунтування та розробки відповідного механізму, адаптованого до сучасних умов воєнного часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Огляд літератури з проблем податкової політики та податкової безпеки України в умовах воєнного стану вказує на підвищену наукову увагу до ролі податкової системи у забезпеченні макроекономічної стабільності, податкової безпеки та стимулювання відновлення економіки. Серед першочергових завдань дослідники виокремлюють необхідність адаптації податкової політики до умов форс-мажору, пошуку балансу між податковим навантаженням і підтримкою бізнесу, а також посилення інституційного потенціалу держави.

Огляд літератури засвідчує, що в умовах воєнного стану податкова політика України набула стабілізаційного значення як один із ключових інструментів забезпечення макрофінансової рівноваги та функціонування держави. Зокрема, Т.А. Коляда та А.В. Ковалюк розглядають податкову політику як чинник стабілізації національної економіки, наголошуючи на необхідності створення через її інструменти сприятливих соціально-економічних та інноваційно-інвестиційних умов [1, с. 151].

У праці Горина В.П., Були П.В. та Чорноуса В.С. акцентовано увагу на тому, що гнучка податкова політика дозволяє знизити напруження у фіскальній системі, сприяти збереженню господарської активності та зменшити ризики втрати доходів бюджету [2, с. 24-25]. Подібні підходи підтримує Науменко К.В., який вбачає стабілізаційний потенціал податкових механізмів у забезпеченні підтримки підприємців та стабільності наповнення бюджету [3, с. 267].

Низка науковців в умовах воєнного стану основним стратегічним завданням податкової політики в Україні вважають накопичення податкових доходів на покращення національної безпеки та оборони, а також виконання заходів воєнного стану з метою стабілізації економічної ситуації в Україні [4, с. 53-54; 5, с. 20].

На важливість підтримання податкової безпеки наголошує Габор В., підкреслюючи, що в умовах загроз податковій системі особливого значення набувають контроль за доходами, попередження ухилення та забезпечення прозорості адміністрування [6, с. 615-616].

У практичному вимірі Скорик М. з колегами досліджують стабілізаційний ефект податкових новацій для бізнесу [7, с. 178-181; 8, с. 173-177].

Загалом, літературні джерела свідчать про те, що податкова політика в умовах війни виконує не лише фіскальну, а й стабілізаційну функцію – через

зниження навантаження на бізнес, посилення податкового контролю та забезпечення сталих надходжень до бюджету навіть в умовах надзвичайної ситуації. Попри наявність досліджень, присвячених окремим аспектам стабілізаційних інструментів, ідея формування податкового резервного фонду як окремого механізму внутрішньої фіскальної компенсації у контексті податкової безпеки досі залишається поза увагою наукової спільноти. У доступних джерелах не окреслено концептуальні засади функціонування такого інструменту, не запропоновано підходів до його правового статусу, джерел наповнення, порядку використання та інтеграції в чинну систему податкового адміністрування.

Таким чином, комплексного наукового підходу до трактування податкового резервного фонду як інструменту забезпечення податкової безпеки держави у період воєнного стану наразі не сформовано, що і зумовлює актуальність подальших досліджень.

Постановка завдання. Метою статті є теоретичне обґрунтування доцільності формування податкового резервного фонду як інструменту забезпечення податкової безпеки держави в умовах воєнного стану, а також визначення його функціонального призначення, місця в системі податкового регулювання, принципів формування та напрямів використання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «податкова безпека» в умовах воєнного стану науковці трактують як стан податкової системи, що забезпечує стабільність надходжень, захищеність інтересів платників, гнучкість адаптації до кризових викликів і прийнятний баланс між фіскальними потребами держави та можливостями економічних агентів.

Зокрема, Науменко К.В. визначає податкову безпеку як здатність системи зберігати економічну стійкість, оперативно реагувати на військові події, а також забезпечувати баланс між соціальною підтримкою та оборонним фінансуванням [3, с. 264]. Вона підкреслює, що втрата таких функцій може порушити обороноздатність держави.

Сарана Л.А. конструє модель управління податковими ризиками, в рамках якої податкова безпека розглядається як процес моніторингу, ідентифікації загроз і реалізації заходів для їх мінімізації [9].

Бригінець О.О. розглядає податкову безпеку як «...належний стан забезпеченості держави податковими надходженнями, достатніми для виконання нею власних функцій, який дозволяє максимізувати масштаб податкових надходжень до державного бюджету та бюджетів інших рівнів за мінімального навантаження на платників податків» [10, с. 14].

Отже, податкова безпека в умовах воєнного стану – це не лише стабільність податкових

надходжень, а й здатність податкової системи адаптуватися до нових викликів, зберігаючи довіру платників і забезпечуючи основні потреби держави. В умовах війни податкова безпека є інтегрованою інституцією з трьома взаємодоповнюючими функціональними компонентами:

– фіскальна стабільність – забезпечення достатнього рівня надходжень попри скорочення податкової бази;

– адміністративна гнучкість – спроможність швидко змінювати норми, процедури адміністрування задля реагування на кризу;

– соціально-економічна збалансованість – підтримка бізнесу та населення шляхом податкового регулювання без шкоди для державних функцій, зокрема оборонної.

Разом із тим, саме в умовах війни потенціал податкової системи суттєво послаблюється через зростання ризиків, що підривають її функціональну ефективність. У воєнному середовищі податкова безпека зазнає впливу низки внутрішніх та зовнішніх загроз, які можуть мати як коротко-, так і довгостроковий характер.

Ключові ризики доцільно згрупувати за такими напрямками (табл. 1):

Таким чином, податкова система в умовах війни потребує не лише термінового реагування на ці ризики, а й запровадження адаптивних механізмів фіскального балансування, які дозволили б мінімізувати диспропорції без шкоди для фіскальної спроможності держави. Один із таких механізмів вбачаємо у впровадженні «податкового резервного фонду» (далі – ПРФ) як тимчасового інструменту підтримки фіскальної безпеки в умовах воєнного стану, що мобілізує внутрішні економічні резерви через адаптивне податкове навантаження на «антивразливі» сектори економіки в умовах війни. Його мета – стабілізувати надходження до бюджету без деструктивного тиску на економічно вразливі галузі чи соціальні групи.

Основними положеннями ПРФ мають стати:

1) секторальна прогресія:

– у період воєнного стану встановлюється тимчасова диференційована податкова шкала (на прибуток, ресурсний рентний платіж, тощо) для галузей, що демонструють зростання прибутковості (наприклад, ІТ, аграрний експорт, військові підряди, логістика);

– сектора, що перебувають у кризі (туризм, освіта, наука, транспорт), отримують податкові «канікули» або зменшення податкового навантаження.

2) індикативний механізм: ПРФ діє на основі динамічних індикаторів (доходи, EBITDA, експортні надходження, зміни обсягів реалізації тощо) з переглядом кожні 3–6 місяців.

3) створення Фонду стабілізації податкових ризиків, до якого спрямовуються зібрані додаткові кошти з «антивразливих» галузей з метою: компенсації податкових втрат вразливих секторів; відновлення економіки в регіонах бойових дій або звільнених територій; цільове поповнення резервів для ЗСУ.

4) механізм прозорості та соціального контролю:

– введення системи публічної візуалізації надходжень і витрат ПРФ через електронну систему («прозорий воєнний бюджет»);

– створення іміджу «податків задля перемоги та відновлення», щоб підвищити добровільну сплату.

Наведені пункти за своєю дією в сукупності можна охарактеризувати як «податковий контрбаланс».

У перспективі ПРФ може трансформуватись у гнучкий фіскальний стабілізатор, який активується в періоди системних потрясінь (пандемії, катастрофи, енергетичні кризи та ін.) з урахуванням нової економічної структури країни.

ПРФ не є абсолютно новим явищем. Міжнародний досвід показує, що окремі елементи

Таблиця 1

Податкові ризики в умовах воєнного стану

Тип ризику	Суть	Прояви/наслідки
Фіскальні	Зменшення доходної бази бюджету через втрату джерел оподаткування	- зниження податкових і митних надходжень; - ухилення від сплати податків - нерівномірне наповнення місцевих бюджетів
Адміністративні	Порушення функціонування податкової служби та втрати контролю	- зменшення кадрового потенціалу; - втрата матеріальної бази внаслідок військових дій або окупації; - евакуація персоналу ДПС; - ускладнення перевірок і адміністрування
Інституційно-правові	Юридична нестабільність і фрагментарні зміни податкових правил	- часті зміни нормативних актів; - недовіра до податкової політики; - непрогнозованість умов оподаткування
Соціальні	Зростання недовіри до системи оподаткування та погіршення податкової культури	- зниження податкової дисципліни; - незадоволення несправедливим податковим тиском.

Джерело: авторська розробка

стабілізації податкових надходжень в період криз запроваджувалися і раніше:

1. Фіскальні стабілізаційні фонди.

У деяких країнах (особливо ресурсозалежних) існують стабілізаційні фонди, наприклад:

– Norwegian Government Pension Fund Global (Глобальний пенсійний фонд уряду Норвегії), основними цілями якого є: функціонувати як стабілізаційний та заощаджувальний фонд; діяти як інструмент фіскальної політики у керуванні поступовою та стійкою довгостроковою інтеграцією доходів від нафти в економіку Норвегії; надання уряду можливості адаптувати фіскальну політику у відповідь на нестабільні доходи від нафти, дефіцит федерального бюджету, внутрішню економічну невизначеність та фінансові проблеми, пов'язані зі старінням населення [9].

– Chile's Economic and Social Stabilization Fund (Чилійський фонд економічної та соціальної стабілізації) – стабілізаційний фонд та контрциклічний інструмент, метою якого є згладжування державних витрат, що дозволяє уряду Чилі фінансувати бюджетний дефіцит у періоди низького економічного зростання та/або низьких цін на ресурси та погашати державний борг, коли це необхідно [10].

Проте вказані фонди не формуються шляхом динамічного оподаткування певних секторів під час кризи, а по своїй суті є довгостроковими резервами, створеними у період надлишку ресурсів.

2. Схожим і одночасно відмінним від ПРФ є так званий «excess profits tax». Excess Profits Tax (дослівно – податок на надприбутки) – це спеціальний податок, який уряд тимчасово вводить у кризові періоди (наприклад, війна чи енергетична криза), щоб забрати «надлишкові» прибутки у компаній, які почали заробляти більше ніж зазвичай через нестандартні умови. Проте ці податки є односторонніми, спрямованими на обкладання надприбутків, а не на формування гнучкого секторального балансу. Вони не є постійним елементом податкової системи з перерозподілом між секторами в реальному часі та не передбачають

індикативного алгоритму корекції в залежності від економічної ситуації.

3. Секторальна підтримка під час COVID-19. В даному випадку уряди багатьох країн:

– звільняли від податків або відтермінували їх сплату для постраждалих секторів;

– використовували субсидії та гранти. Наприклад, у США була програма PPP – Paycheck Protection Program, – де уряд допомагав бізнесам платити зарплати працівникам.

Але знову ж – це була фіскальна допомога, а не перерозподіл ресурсів всередині самої податкової системи. Таким чином, секторальна підтримка – це одностороння допомога з бюджету, тоді як «податковий контрбаланс» (як у ПРФ) – це інструмент усередині податкової системи, який автоматично перерозподіляє навантаження залежно від стану галузей. (табл. 2).

Висновки. Міжнародний досвід свідчить, що застосування стабілізаційних фондів та тимчасових податкових інструментів у періоди криз є дієвою практикою фіскального реагування, однак запропонований ПРФ має перевагу у формі вбудованої адаптивності, прозорості й інтегрованості в національну податкову систему. Такий підхід дозволяє не лише стабілізувати бюджет, а й за правильного підходу підвищити рівень довіри до податкової політики та сформувати основу для відновлення економіки.

Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на розробку нормативно-правового забезпечення ПРФ, моделювання його функціонування в різних економічних сценаріях та оцінку потенційного ефекту для окремих галузей. Особливої уваги потребує вивчення інституційної спроможності податкових органів до впровадження індикативних механізмів та забезпечення прозорості адміністрування ПРФ.

Реалізація такого інструменту має всі передумови стати ключовим елементом сучасної архітектури податкової безпеки України в умовах воєнного стану та поствоєнного розвитку.

Таблиця 2

Відмінності між фіскальною допомогою та ПРФ

Критерій	Фіскальна допомога (COVID-19)	Податковий контрбаланс (ПРФ)
Джерело коштів	З державного бюджету (часто за рахунок боргів)	Через перерозподіл податків між секторами
Напрямок	Допомога постраждалим	Допомога «слабким» і додатковий тиск на «сильних»
Механізм	Субсидії, гранти, податкові канікули	Зміна податкових ставок у різних секторах
Гнучкість	Тимчасово, без оновлення алгоритму	Адаптивна система з переглядом кожні 3–6 місяців
Приклад	Програма PPP у США	Пропонований «Податковий резервний фонд»

Джерело: авторська розробка

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Коляда Т. А., Ковалюк А. В. Сутність та значення податкових інструментів у забезпеченні стабілізації національної економіки. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2018. № 2. С. 135–153. DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5940.2.2018.135-153>

2. Горин В. П., Була П. В., Черноус В. С. Податкова політика України в умовах воєнного часу: реалії, безпекові виклики та перспективи подолання. *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid*. 2024. № 18. С. 23–31. DOI: <http://dx.doi.org/10.32702/2306-6814.2024.18.23>

3. Науменко К. В. Проблеми забезпечення податкової безпеки в умовах воєнного стану. *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid*. 2024. № 20. С. 263–268. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.20.263>

4. Філіпова, Н., Боденчук, Л., Перепелиця, В. Податкова політика суб'єктів господарювання та її реалізація в умовах воєнного часу. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Юридичні науки*. 2023. Вип. 4(67). С. 50-55. DOI: <https://doi.org/10.32689/2522-4603.2023.4.8>

5. Головай, Н. Податкова політика та особливості її реалізації в умовах воєнного часу. *Економічні горизонти*. 2023. Вип. 3(25). С. 16–22. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.3\(25\).2023.286572](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(25).2023.286572)

6. Габор В. Податкова політика України під час воєнного стану: загрози та перспективи збільшення податкових надходжень. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. №4. С. 608–618. DOI: <https://doi.org/10.35774/econ2024.04.608>

7. Скорик М. та ін. Податкові новації для бізнесу в умовах воєнного стану в Україні. *Молодий вчений*. 2023. № 4 (116). С. 178–181. DOI: <http://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-35>

8. Скорик М., Брухаль В. Податкове стимулювання бізнесу в умовах воєнного стану. *Молодий вчений*. 2023. № 4 (116). С. 173–177. DOI: <http://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-34>

9. Сарана Л. А. Особливості управління податковими ризиками держави на час дії воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 4. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-08-03>

10. Бригінець О.О. Актуальні питання правового забезпечення податкової безпеки України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 2. С. 13-15. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2021.2.3>

11. Фонди природних ресурсів. Норвегія: Глобальний урядовий пенсійний фонд. Інститут управління ресурсами. Серпень 2013. С. 14. URL: https://ccsi.columbia.edu/sites/ccsi.columbia.edu/files/content/docs/our%20work/NRF_Norway_July2013.pdf

12. Фонди природних ресурсів. Чилі: Пенсійний резервний фонд і Фонд економічної та соціальної стабілізації. Інститут управління ресурсами. 2013. С. 14. URL: https://resourcegovernance.org/sites/default/files/NRF_Chile_August2013.pdf

stabilizatsii natsionalnoi ekonomiky [The essence and importance of tax instruments in ensuring the stabilization of the national economy]. *Zbirnyk naukovykh prats Universytetu derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy*, no. 2, pp. 135–153. DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5940.2.2018.135-153>

2. Horyn V. P., Bula P. V., Chornohus V. S. (2024) Podatkova polityka Ukrainy v umovakh voiennoho chasu: realii, bezpekovi vyklyky ta perspektyvy podolannya [Tax policy of Ukraine in wartime conditions: realities, security challenges and prospects]. *Investments: Practice and Experience*, no. 18, pp. 23–31. DOI: <http://dx.doi.org/10.32702/2306-6814.2024.18.23>

3. Naumenko K. V. (2024) Problemy zabezpechennia podatkovoi bezpeky v umovakh voiennoho stanu [Problems of ensuring tax security in wartime conditions]. *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid*, no. 20, pp. 263–268. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.20.263>

4. Filipova N., Bodenчук L., Perepelytsia V. (2023) Podatkova polityka subiektiv hospodariuvannia ta yii realizatsiia v umovakh voiennoho chasu [Tax policy of business entities and its implementation in wartime]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Yurydychni nauky*, vol. 4(67), pp. 50–55. DOI: <https://doi.org/10.32689/2522-4603.2023.4.8>

5. Holovai N. (2023) Podatkova polityka ta osoblyvosti yii realizatsii v umovakh voiennoho chasu [Tax policy and features of its implementation in wartime]. *Ekonomichni horyzonty*, vol. 3(25), pp. 16–22. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.3\(25\).2023.286572](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(25).2023.286572)

6. Habor V. (2024) Podatkova polityka Ukrainy pid chas voiennoho stanu: zahrozy ta perspektyvy zbilshennia podatkovykh nadkhodzen [Ukraine's tax policy during martial law: threats and prospects of increasing tax revenues]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 34, no. 4, pp. 608–618. DOI: <https://doi.org/10.35774/econ2024.04.608>

7. Skoryk M. et al. (2023) Podatkovi novatsii dlia biznesu v umovakh voiennoho stanu v Ukraini [Tax innovations for business in wartime in Ukraine]. *Molodyi vchenyi*, no. 4(116), pp. 178–181. DOI: <http://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-35>

8. Skoryk M., Brukhal V. (2023) Podatkove stymuliuвання biznesu v umovakh voiennoho stanu [Tax incentives for business in wartime]. *Molodyi vchenyi*, no. 4(116), pp. 173–177. DOI: <http://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-34>

9. Sarana L. A. (2022) Osoblyvosti upravlinnia podatkovymy ryzykamy derzhavy na chas dii voiennoho stanu [Features of managing state tax risks during martial law]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: ekonomika ta upravlinnia*, no. 4. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-08-03>

10. Bryhinets O. O. (2021) Aktualni pytannia pravovoho zabezpechennia podatkovoi bezpeky Ukrainy [Topical issues of legal support for Ukraine's tax security]. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, no. 2, pp. 13–15. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2021.2.3>

11. Fondy pryrodnykh resursiv. Norvehiia: Hlobalnyi uriadovi pensiiyni fond [Natural resource funds. Chile: Pension Reserve Fund and Economic and Social Stabilization Fund]. Instytut upravlinnia

REFERENCES:

1. Koliada T. A., Kovaliuk A. V. (2018) Sutnist ta znachennia podatkovykh instrumentiv u zabezpechenni

resursamy. Serpen 2013, p. 14. Available at: https://ccsi.columbia.edu/sites/ccsi.columbia.edu/files/content/docs/our%20work/NRF_Norway_July2013.pdf

12. Fondy pryrodnykh resursiv. Chyli: Pensiinyi rezervnyi fond i Fond ekonomichnoi ta sotsialnoi

stabilizatsii [Natural resource funds. Chile: Pension Reserve Fund and Economic and Social Stabilization Fund]. Instytut upravlinnia resursamy, p. 14. Available at: https://resourcegovernance.org/sites/default/files/NRF_Chile_August2013.pdf